

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² **1**
 εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν **2**
 αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ **3**
 σπέρματος⁴ Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁵ υἱοῦ θεοῦ ἐν **4**
 δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁶ ἐξ ἀναστάσεως⁷ νεκρῶν,
 Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
 ἀποστολὴν⁸ εἰς ὑπακοὴν⁹ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι
 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ **6**
 χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ¹⁰ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ **7**
 ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
 Ἰησοῦ χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ¹¹ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ **8**
 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται¹² ἐν ὅλῳ τῷ
 κόσμῳ. Μάρτυς¹³ γὰρ μοῦ ἐστιν ὁ θεός, ὃς λατρεύω¹⁴ ἐν τῷ **9**
 πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως¹⁵

¹ κλητὸς, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁵ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁶ ἁγιωσύνη, ἡς, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁷ ἀνάστασις, εως, ἡ, resurrection, rising again. ⁸ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁰ Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength. ¹¹ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹² καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹³ μάρτυς, υρος, ὁ, witness. ¹⁴ λατρεύω, serve, worship. ¹⁵ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly.

μνείαν¹ ὑμῶν ποιῶμαι, πάντοτε² ἐπὶ τῶν προσευχῶν³ μου 10
 δεόμενος,⁴ εἴ πως ἤδη ποτέ⁵ εὐδοθήσομαι⁶ ἐν τῷ θελήματι τοῦ
 θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ⁷ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ⁸ 11
 χάρισμα⁹ ὑμῖν πνευματικόν,¹⁰ εἰς τὸ στηριχθῆναι¹¹ ὑμᾶς, τοῦτο 12
 δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι¹² ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις
 πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹³ ἀδελφοί, 13
 ὅτι πολλάκις¹⁴ προεθέμην¹⁵ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην¹⁶
 ἄχρι τοῦ δεῦρο¹⁷ – ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν
 τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλληνσὶν¹⁸ τε καὶ βαρβάροις,¹⁹ σοφοῖς²⁰ τε 14
 καὶ ἀνοήτοις²¹ ὀφειλέτης²² εἰμί: οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον²³ καὶ 15
 ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ²⁴ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι²⁵ τὸ 16
 εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν²⁶
 παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.¹⁸ 17
 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται²⁷ ἐκ πίστεως εἰς
 πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹ μνεία, ας, ἡ, remembrance, mention. ² πάντοτε, always, at all times. ³ προσευχή, ἡς, ἡ, prayer, place for prayer. ⁴ δέομαι, ask, request. ⁵ ποτέ, once, at some time. ⁶ εὐδοθῶ, cause to prosper. ⁷ ἐπιποθέω, long for, strain after. ⁸ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁰ πνευματικός, spiritual. ¹¹ στηρίζω, establish, fix firmly. ¹² συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ¹³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁴ πολλάκις, often, many times. ¹⁵ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹⁶ κωλύω, forbid, hinder. ¹⁷ δεῦρο, until now, come here! ¹⁸ Ἑλλην, ἡνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁹ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ²⁰ σοφός, wise. ²¹ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ²² ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²³ πρόθυμος, willing, ready. ²⁴ Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength. ²⁵ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ²⁶ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²⁷ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover.

Ἀποκαλύπτεται¹ γὰρ ὀργή² θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν³ 18

καὶ ἀδικίαν⁴ ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ⁴ κατεχόντων⁵

διότι⁶ τὸ γνωστὸν⁷ τοῦ θεοῦ φανερόν⁸ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς 19

αὐτοῖς ἐφανερώσεν.⁹ Τὰ γὰρ ἀόρατα¹⁰ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως¹¹ 20

κόσμου τοῖς ποιήμασιν¹² νοούμενα¹³ καθορᾶται,¹⁴ ἢ τε αἰδιος¹⁵

αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης,¹⁶ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους¹⁷

διότι⁶ γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὥς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν,¹⁸ 21

ἀλλ' ἐματαιώθησαν¹⁹ ἐν τοῖς διαλογισμοῖς²⁰ αὐτῶν, καὶ

ἐσκοτίσθη²¹ ἡ ἀσύνετος²² αὐτῶν καρδιά. Φάσκοντες²³ εἶναι σοφοὶ 22

ἐμωράνθησαν,²⁵ καὶ ἥλλαξαν²⁶ τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου²⁷ θεοῦ ἐν 23

ὁμοιώματι²⁸ εἰκόνης²⁹ φθαρτοῦ³⁰ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν³¹ καὶ

τετραπόδων³² καὶ ἐρπετῶν.³³

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις³⁴ τῶν καρδιῶν 24

αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,³⁵ τοῦ ἀτιμάζεσθαι³⁶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν

ἑαυτοῖς· οἵτινες μετήλλαξαν³⁷ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ 25

ψεύδει,³⁸ καὶ ἐσεβάσθησαν³⁹ καὶ ἐλάτρευσαν⁴⁰ τῇ κτίσει¹¹ παρὰ

¹ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ² ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ³ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁴ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁵ κατέχω, hold back, hold fast. ⁶ διότι, because, on this account. ⁷ γνωστός, known, acquaintance. ⁸ φανερός, manifest, apparent. ⁹ φανερώω, reveal, manifest. ¹⁰ ἀόρατος, invisible, unseen. ¹¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹² ποίημα, τος, τό, work, creation. ¹³ νοέω, understand, consider. ¹⁴ καθοράω, perceive, discern clearly. ¹⁵ αἰδιος, eternal, everlasting. ¹⁶ θεϊότης, ἡτος, ἡ, divinity, divine nature. ¹⁷ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ¹⁸ εὐχαριστεύω, give thanks, thank. ¹⁹ ματαιώω, become vain. ²⁰ διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ²¹ σκοτιζέω, darken. ²² ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ²³ φάσκω, affirm, assert. ²⁴ σοφός, wise. ²⁵ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ²⁶ ἀλλάσσω, change, alter. ²⁷ ἀφθαρτός, imperishable, immortal. ²⁸ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ²⁹ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ³⁰ φθαρτός, perishable, corruptible. ³¹ πετεινόν, ου, τό, bird. ³² τετράπους, four-footed animal, four-footed. ³³ ἐρπετόν, οὐ, τό, creeping thing, reptile. ³⁴ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ³⁵ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ³⁶ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ³⁷ μετελλάσσω, exchange, change. ³⁸ ψεύδος, ους, τό, lie. ³⁹ σεβάζομαι, worship. ⁴⁰ λατρεύω, serve, worship.

τὸν κτίσαντα,¹ ὅς ἐστιν εὐλογητὸς² εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη³ ἀτιμίας·⁴ αἶ τε γὰρ 26

θήλειαι⁵ αὐτῶν μετέλλαξαν⁶ τὴν φυσικὴν⁷ χρῆσιν⁸ εἰς τὴν παρὰ

φύσιν·⁹ ὁμοίως¹⁰ τε καὶ οἱ ἄρρενες,¹¹ ἀφέντες τὴν φυσικὴν⁷ χρῆσιν 27

τῆς θηλείας,⁵ ἐξεκαύθησαν¹² ἐν τῇ ὀρέξει¹³ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,

ἄρσενες¹¹ ἐν ἄρσεσιν¹¹ τὴν ἀσχημοσύνην¹⁴ κατεργαζόμενοι,¹⁵ καὶ

τὴν ἀντιμισθίαν¹⁶ ἣν ἔδει τῆς πλάνης¹⁷ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς

ἀπολαμβάνοντες.¹⁸

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν¹⁹ τὸν θεὸν ἔχειν ἐπιγνώσει,²⁰ 28

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον²¹ νοῦν,²² ποιεῖν τὰ μὴ

καθήκοντα,²³ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,²⁴ πορνείᾳ,²⁵ πονηρίᾳ,²⁶ 29

πλεονεξίᾳ,²⁷ κακίᾳ·²⁸ μεστοὺς²⁹ φθόνου,³⁰ φόνου,³¹ ἔριδος,³² δόλου,

κακοηθείας·³⁴ ψιθυριστάς,³⁵ καταλάλους,³⁶ θεοστυγεῖς,³⁷ 30

ὑβριστάς,³⁸ ὑπερηφάνους,³⁹ ἀλαζόνας,⁴⁰ ἐφευρετὰς⁴¹ κακῶν,

γονεῦσιν⁴² ἀπειθεῖς,⁴³ ἀσυνέτους,⁴⁴ ἀσυνθέτους,⁴⁵ ἀστόργους,⁴⁶ 31

¹ κτίζω, create, form. ² εὐλογητός, well spoken of, blessed. ³ πάθος, οὐς, τό, suffering, pain. ⁴ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ⁵ θήλυς, female, woman. ⁶ μεταλλάσσω, exchange, change. ⁷ φυσικός, natural, according to nature. ⁸ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁰ ὁμοίως, likewise, in like manner. ¹¹ ἄρσεν, male. ¹² ἐκκαίομαι, kindle, be inflamed. ¹³ ὀρέξις, εως, ἡ, longing, desire. ¹⁴ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ¹⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁶ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ¹⁷ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ¹⁸ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ²⁰ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ²¹ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ²² νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²³ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ²⁴ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²⁵ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ²⁶ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ²⁷ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ²⁸ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ²⁹ μεστός, full. ³⁰ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ³¹ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ³² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ³³ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ³⁴ κακοήθεια, ας, ἡ, malice, malevolence. ³⁵ ψιθυριστής, οὔ, ὁ, gossip, secret slanderer. ³⁶ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ³⁷ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ³⁸ ὑβριστής, οὔ, ὁ, violent, insolent. ³⁹ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ⁴⁰ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ⁴¹ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ⁴² γονεὺς, εως, ὁ, parent. ⁴³ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ⁴⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁴⁵ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ⁴⁶ ἀστοργος, without natural affection, unfeeling.

ἀσπόνδους,¹ ἀνελεήμονας·² οἵτινες τὸ δικαίωμα³ τοῦ θεοῦ 32
ἐπιγινόντες,⁴ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες⁵ ἄξιοι⁶ θανάτου εἰσίν,
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν⁷ τοῖς
πράσσουσιν.⁵

Διὸ ἀναπολόγητος⁸ εἶ, ὦ⁹ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις 2
τὸν ἕτερον, σεαυτὸν¹⁰ κατακρίνεις,¹¹ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις⁵ ὁ
κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα¹² τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν 2
ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.⁵ Λογίζῃ¹³ δὲ τοῦτο, ὦ⁹ ἄνθρωπε 3
ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας⁵ καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
ἐκφεύξῃ¹⁴ τὸ κρίμα¹² τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου¹⁵ τῆς 4
χρηστότητος¹⁶ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς¹⁷ καὶ τῆς μακροθυμίας¹⁸
καταφρονεῖς,¹⁹ ἀγνοῶν²⁰ ὅτι τὸ χρηστὸν²¹ τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν²²
σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα²³ σου καὶ ἀμετανόητον²⁴ 5
καρδίαν θησαυρίζεις²⁵ σεαυτῷ¹⁰ ὀργὴν²⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς²⁶ καὶ
ἀποκαλύψεως²⁷ καὶ δικαιοκρισίας²⁸ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει²⁹ 6
ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν³⁰ ἔργου 7

¹ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ² ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁴ ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ⁵ πράσσω, do, perform. ⁶ ἄξιος, worthy, deserving. ⁷ συνευδοκέω, consent, approve. ⁸ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ⁹ ὦ, Oh! omega. ¹⁰ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹¹ κατακρίνω, condemn. ¹² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹³ λογίζομαι, calculate, consider. ¹⁴ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ¹⁵ πλοῦτος, ου, ό, wealth, riches. ¹⁶ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ¹⁷ ἀνοχή, ης, ή, forbearance. ¹⁸ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ¹⁹ καταφρονέω, think little of, despise. ²⁰ ἀγνοέω, not know, be unaware. ²¹ χρηστός, good, kind. ²² μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind. ²³ σκληρότης, ητος, ή, hardness (of heart), stubbornness. ²⁴ ἀμετανόητος, unrepentant. ²⁵ θησαυρίζω, lay up, store up. ²⁶ ὀργή, ης, ή, wrath, anger. ²⁷ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ²⁸ δικαιοκρισία, ας, ή, righteous judgment, just judgment. ²⁹ ἀποδίδωμι, give back, pay. ³⁰ ὑπομονή, ης, ή, endurance, perseverance.

ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν¹ καὶ ἀφθαρσίαν² ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον·
 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,³ καὶ ἀπειθοῦσιν⁴ μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις 8
 δὲ τῇ ἀδικίᾳ,⁵ θυμὸς⁶ καὶ ὀργή,⁷ θλίψις⁸ καὶ στενοχωρία,⁹ ἐπὶ 9
 πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου¹⁰ τὸ κακόν,
 Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος·¹¹ δόξα δὲ καὶ τιμὴ¹ καὶ εἰρήνη 10
 παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ¹² τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
 Ἑλλήνι·¹¹ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία¹³ παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ 11
 ἀνόμως¹⁴ ἥμαρτον,¹⁵ ἀνόμως¹⁴ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
 ἥμαρτον,¹⁵ διὰ νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ¹⁶ τοῦ 13
 νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ¹⁷ τοῦ νόμου
 δικαιωθήσονται.¹⁸ Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει¹⁹ τὰ 14
 τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· 15
 οἵτινες ἐνδείκνυνται²⁰ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν²¹ ἐν ταῖς
 καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης²² αὐτῶν τῆς συνειδήσεως,²³
 καὶ μεταξύ²⁴ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν²⁵ κατηγορούντων²⁶ ἢ καὶ
 ἀπολογουμένων,²⁷ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτά²⁸ τῶν 16
 ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹ τιμή, ἥς, ἡ, honor, price. ² ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ³ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁵ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁶ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ⁷ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ⁸ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ⁹ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ¹⁰ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹¹ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellenic. ¹² ἐργάζομαι, work, word. ¹³ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ¹⁴ ἀνόμως, lawlessly, without law. ¹⁵ ἁμαρτάνω, I sinned. ¹⁶ ἀκροατής, οὔ, ὁ, hearer, hearer of. ¹⁷ ποιητής, οὔ, ὁ, maker, doer. ¹⁸ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ¹⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁰ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²¹ γραπτός, written. ²² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ²³ συνειδήσις, εως, ἡ, conscience. ²⁴ μεταξύ, between, after. ²⁵ λογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, reflection. ²⁶ κατηγορέω, accuse, charge. ²⁷ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ²⁸ κρυπτός, hidden, secret.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹ καὶ ἐπαναπαύῃ² τῷ νόμῳ, καὶ 17
 καυχᾶσαι³ ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις⁴ τὰ 18
 διαφέροντα,⁵ κατηχούμενος⁶ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν⁷ 19
 ὁδηγὸν⁸ εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει,⁹ παιδευτὴν¹⁰ ἀφρόνων, 20
 διδάσκαλον νηπίων,¹² ἔχοντα τὴν μόρφωσιν¹³ τῆς γνώσεως¹⁴ καὶ
 τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν⁷ οὐ 21
 διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹⁵ κλέπτεις;¹⁵ Ὁ λέγων μὴ 22
 μοιχεύειν,¹⁶ μοιχεύεις;¹⁶ Ὁ βδελυσσόμενος¹⁷ τὰ εἰδῶλα,¹⁸
 ἱεροσυλεῖς;¹⁹ Ὅς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι,³ διὰ τῆς παραβάσεως²⁰ τοῦ 23
 νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;²¹ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς 24
 βλασφημεῖται²² ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περιτομὴ²³ 25
 μὲν γὰρ ὠφελεῖ,²⁴ ἐὰν νόμον πράσσης;²⁵ ἐὰν δὲ παραβάτης²⁶
 νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ²³ σου ἀκροβυστία²⁷ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ 26
 ἀκροβυστία²⁷ τὰ δικαιώματα²⁸ τοῦ νόμου φυλάσσης,²⁹ οὐχὶ ἡ
 ἀκροβυστία²⁷ αὐτοῦ εἰς περιτομὴν²³ λογισθῇσεται;³⁰ Καὶ κρινεῖ ἡ 27
 ἐκ φύσεως³¹ ἀκροβυστία,²⁷ τὸν νόμον τελοῦσα,³² σὲ τὸν διὰ
 γράμματος³³ καὶ περιτομῆς²³ παραβάτην²⁶ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ 28

¹ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ² ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ³ καυχάομαι, boast, glory. ⁴ δοκιμάζω, prove, approve. ⁵ διαφέρω, differ, carry through. ⁶ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁷ σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁸ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ⁹ σκότος, οὐς, τό, darkness. ¹⁰ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ¹¹ ἀφρων, foolish, senseless. ¹² νήπιος, infant, child. ¹³ μόρφωσις, εὖς, ἡ, embodiment, form. ¹⁴ γνώσις, εὖς, ἡ, wisdom, knowledge. ¹⁵ κλέπτω, steal. ¹⁶ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁷ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁸ εἰδῶλον, οὐ, τό, image, idol. ¹⁹ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ²⁰ παράβασις, εὖς, ἡ, going aside, transgression. ²¹ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²² βλασφημέω, revile, blaspheme. ²³ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ²⁴ ὠφελέω, profit, help. ²⁵ πράσσω, do, perform. ²⁶ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ²⁷ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²⁹ φυλάσσω, guard, keep. ³⁰ λογίζομαι, calculate, consider. ³¹ φύσις, εὖς, ἡ, nature, inherent nature. ³² τελέω, finish, fulfill. ³³ γράμμα, τος, τό, letter, writings.

φανερῶ¹ Ἰουδαίος ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῶ¹ ἐν σαρκὶ
 περιτομή²: ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ³ Ἰουδαίος, καὶ περιτομή² 29
 καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι⁴: οὗ ὁ ἔπαινος⁵ οὐκ ἐξ
 ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν⁶ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια⁷ τῆς περιτομῆς; 3
 Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον⁸: πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν
 τὰ λόγια⁹ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν¹⁰ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία¹¹ 3
 αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει¹²; Μὴ γένοιτο: γινέσθω 4
 δὲ ὁ θεὸς ἀληθής,¹³ πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,¹⁴ καθὼς γέγραπται,
 "Ὅπως ἂν δικαιωθῇς¹⁵ ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς¹⁶ ἐν τῷ
 κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία¹⁷ ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, 5
 τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος¹⁹ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων²⁰ τὴν ὀργήν;²¹ – κατὰ
 ἄνθρωπον λέγω – Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ²² πῶς κρίνει ὁ θεὸς τὸν 6
 κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι²³ 7
 ἐπερίσσευσεν²⁴ εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς²⁵
 κρίνομαι; Καὶ μὴ – καθὼς βλασφημούμεθα,²⁶ καὶ καθὼς φασίν 8
 τινες ἡμᾶς λέγειν – ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ;

¹ φανερός, manifest, apparent. ² περιτομή, ἤς, ἡ, circumcision. ³ κρυπτός, hidden, secret. ⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁵ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁶ περισσός, excessive, abundant. ⁷ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ⁸ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ⁹ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ¹⁰ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ¹¹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹² καταργέω, make ineffective, abolish. ¹³ ἀληθής, true, unconcealed. ¹⁴ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁵ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ¹⁶ νικάω, overcome, conquer. ¹⁷ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁸ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁹ ἄδικος, unjust, unrighteous. ²⁰ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ²¹ ὀργή, ἤς, ἡ, wrath, anger. ²² ἐπεὶ, when, since. ²³ ψεύσμα, τος, τό, lie, falsehood. ²⁴ περισσεύω, abound, be rich. ²⁵ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ²⁶ βλασφημέω, revile, blaspheme.

Ἦν τὸ κρίμα¹ ἐνδικόν² ἐστιν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;³ Οὐ πάντως⁴ προητιασάμεθα⁵ γὰρ Ἰουδαίους 9

τε καὶ Ἑλλήνας⁶ πάντας ὅφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται 10

ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,⁷ οὐκ ἔστιν ὁ 11

ἐκζητῶν⁸ τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν,⁹ ἅμα¹⁰ ἠχρειώθησαν: ¹¹ οὐκ 12

ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,¹² οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός: τάφος¹³ 13

ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹⁴ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιούσαν:

ἰὸς¹⁶ ἀσπίδων¹⁷ ὑπὸ τὰ χεῖλη¹⁸ αὐτῶν: ὧν τὸ στόμα ἀράς¹⁹ καὶ 14

πικρίας²⁰ γέμει: ²¹ ὀξεῖς²² οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι²³ αἷμα: σύντριμμα 15

καὶ ταλαιπωρία²⁵ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ 17

ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος²⁶ θεοῦ ἀπέναντι²⁷ τῶν ὀφθαλμῶν 18

αὐτῶν.

Οἶδμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν 19

στόμα φραγῇ,²⁸ καὶ ὑπόδικος²⁹ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ: 20

διότι³⁰ ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται ³¹ πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον

αὐτοῦ: διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις³² ἁμαρτίας. Νυνὶ³³ δὲ χωρὶς³⁴ 21

¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ² ἐνδικος, righteous, just. ³ προέχω, excel, surpass. ⁴ πάντως, altogether, by all means. ⁵ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ⁶ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁷ συνιῶμι, understand, consider. ⁸ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁰ ἅμα, at the same time. ¹¹ ἀχρειώω, am good for nothing. ¹² χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ¹³ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ¹⁴ λάρυγξ, γγος, ὁ, throat. ¹⁵ δολιόω, deceive, act deceitfully. ¹⁶ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ¹⁷ ἀσπίς, ἰδος, ή, asp. ¹⁸ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁹ ἀρά, ἄς, ή, curse, prayer or prayer for evil. ²⁰ πικρία, ας, ή, bitterness. ²¹ γέμω, fill, am full of. ²² ὀξύς, ου, ὁ, sharp, swift. ²³ ἐκχέω, pour out, shed. ²⁴ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ²⁵ ταλαιπωρία, ας, ή, distress, misery. ²⁶ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ²⁷ ἀπέναντι, over against, before. ²⁸ φράσσω, stop, shut. ²⁹ ὑπόδικος, answerable, accountable. ³⁰ διότι, because, on this account. ³¹ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ³² ἐπίγνωσις, εως, ή, knowledge, discernment. ³³ νυνί, now, already. ³⁴ χωρίς, separate, apart from (gen).

νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται,¹ μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν: δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ 22
χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας: οὐ γάρ
ἐστιν διαστολή:² πάντες γὰρ ἥμαρτον³ καὶ ὑστεροῦνται⁴ τῆς 23
δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι⁵ δωρεάν⁶ τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς 24
ἀπολυτρώσεως⁷ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο⁸ ὁ θεὸς 25
ἱλαστήριον,⁹ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν¹⁰
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν¹¹ τῶν προγεγονότων¹²
ἁμαρτημάτων,¹³ ἐν τῇ ἀνοχῇ¹⁴ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν¹⁰ τῆς 26
δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον
καὶ δικαιοῦντα⁵ τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ¹⁵ οὖν ἡ καύχησις;¹⁶ 27
Ἐξεκλείσθη.¹⁷ Διὰ ποίου¹⁸ νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ
νόμου πίστεως. Λογίζόμεθα¹⁹ οὖν πίστει δικαιοῦσθαι⁵ ἄνθρωπον, 28
χωρὶς²⁰ ἔργων νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχί δὲ καὶ 29
ἐθνῶν; Ναί²¹ καὶ ἐθνῶν: ἐπείπερ²² εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει⁵ 30
περιτομὴν²³ ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν²⁴ διὰ τῆς πίστεως. 31
Νόμον οὖν καταργοῦμεν²⁵ διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ
νόμον ἰστώμεν.

¹ φανερῶ, reveal, manifest. ² διαστολή, ἧς, ἡ, difference, distinction. ³ ἁμαρτάνω, I sinned. ⁴ ὑστερέω, lack, need. ⁵ δικαίω, justify, pronounce righteous. ⁶ δωρεάν, without cost, without cause. ⁷ ἀπολύτρωσις, εὖς, ἡ, redemption, deliverance. ⁸ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ⁹ ἱλαστήριον, οὐ, τό, sin offering, covering. ¹⁰ ἔνδειξις, εὖς, ἡ, proof, sign. ¹¹ πάρεσις, εὖς, ἡ, passing over, overlooking. ¹² προγίνομαι, happen before, be done before. ¹³ ἁμαρτήμα, τος, τό, sin, fault. ¹⁴ ἀνοχή, ἧς, ἡ, forbearance. ¹⁵ ποῦ, where?. ¹⁶ καύχησις, εὖς, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁷ ἐκκλείω, shut out, exclude. ¹⁸ ποῖος, what sort of? what? of what sort. ¹⁹ λογίζομαι, calculate, consider. ²⁰ χωρὶς, separate, apart from (gen). ²¹ ναί, yes, truly. ²² ἐπείπερ, since indeed, seeing that. ²³ περιτομή, ἧς, ἡ, circumcision. ²⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁵ καταργέω, make ineffective, abolish.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα; ⁴

Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ¹ ἔχει καύχημα, ² ἀλλ' οὐ

πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ ³

θεῷ, καὶ ἐλογίσθη ³ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ⁴ ὁ ⁴

μισθὸς ⁵ οὐ λογίζεται ³ κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. ⁶ Τῷ δὲ ⁵

μὴ ἐργαζομένῳ, ⁴ πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα ¹ τὸν ἀσεβή, ⁷

λογίζεται ³ ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ ⁸ καὶ Δαυὶδ ⁶

λέγει τὸν μακαρισμὸν ⁹ τοῦ ἀνθρώπου, ὃς ὁ θεὸς λογίζεται ³

δικαιοσύνην χωρὶς ¹⁰ ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, ¹¹ ⁷

καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν ¹² αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ μὴ ⁸

λογίσηται ³ κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς ⁹ οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν ⁹

περιτομήν, ¹³ ἥ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; ¹⁴ Λέγομεν γὰρ ὅτι

Ἐλογίσθη ³ τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ¹⁰

ἐλογίσθη; ³ Ἐν περιτομῇ ¹³ ὄντι, ἥ ἐν ἀκροβυστίᾳ; ¹⁴ Οὐκ ἐν

περιτομῇ, ¹³ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ: ¹⁴ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, ¹¹

σφραγίδα ¹⁵ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ: ¹⁴

εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'

ἀκροβυστίας, ¹⁴ εἰς τὸ λογισθῆναι ³ καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: ¹²

καὶ πατέρα περιτομῆς ¹³ τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς ¹³ μόνον, ἀλλὰ καὶ

¹ δικαιῶ, justify, pronounce righteous. ² καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ³ λογίζομαι, calculate, consider. ⁴ ἐργάζομαι, work, word. ⁵ μισθός, οὐ, ὁ, wages, reward. ⁶ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ⁷ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁸ καθάπερ, even as, just as. ⁹ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ¹⁰ χωρὶς, separate, apart from (gen). ¹¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹² ἐπικαλύπτω, cover up. ¹³ περιτομή, ἥς, ἡ, circumcision. ¹⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁵ σφραγίς, ἰδος, ἡ, seal, signet ring.

τοῖς στοιχοῦσιν¹ τοῖς ἔχουσιν² τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ³
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ¹³
 Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι⁴ αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁵ αὐτὸν εἶναι τοῦ
 κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου¹⁴
 κληρονόμοι,⁵ κεκένωται⁶ ἡ πίστις, καὶ κατήργηται⁷ ἡ ἐπαγγελία:¹⁵
 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν⁸ κατεργάζεται:⁹ οὗ¹⁰ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ
 παράβασις.¹¹ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι¹⁶
 βεβαίαν¹² τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι,⁴ οὐ τῷ ἐκ τοῦ
 νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἐστὶν πατὴρ
 πάντων ἡμῶν – καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν¹⁷
 τέθεικά σε – κατέναντι¹³ οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος¹⁴
 τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὅς παρ’¹⁸
 ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα
 πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως¹⁵ ἔσται τὸ σπέρμα⁴
 σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας¹⁶ τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν¹⁷ τὸ ἑαυτοῦ¹⁹
 σῶμα ἤδη νεκρωμένον¹⁸ – ἑκατονταέτης¹⁹ που²⁰ ὑπάρχων – καὶ
 τὴν νέκρωσιν²¹ τῆς μήτρας²² Σάρρας:²³ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ²⁰
 θεοῦ οὐ διεκρίθη²⁴ τῇ ἀπιστίᾳ,²⁵ ἀλλ’ ἐνεδυναμώθη²⁶ τῇ πίστει,

¹ στοιχέω, walk orderly, follow. ² ἔχος, ους, τό, track, footprint. ³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁴ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁶ κενόω, empty, make void. ⁷ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁸ ὀργή, ἡς, ἡ, wrath, anger. ⁹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁰ οὗ, where, when. ¹¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹² βέβαιος, firm, secure. ¹³ κατέναντι, over against, opposite. ¹⁴ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹⁵ οὕτως, thus, so. ¹⁶ ἀσθενέω, be weak, sick. ¹⁷ κατανόεω, observe, understand. ¹⁸ νεκρῶ, put to death, render weak. ¹⁹ ἑκατονταέτης, hundred years old. ²⁰ πού, somewhere, about. ²¹ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ²² μήτρα, ας, ἡ, womb. ²³ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ²⁴ διακρίνω, discriminate, judge. ²⁵ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ²⁶ ἐνδυναμώω, strengthen, empower.

δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ πληροφορηθεῖς¹ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,² 21
 δυνατός³ ἐστὶν καὶ ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη⁴ αὐτῷ εἰς 22
 δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη⁴ 23
 αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι,⁴ τοῖς 24
 πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ
 νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα⁵ ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη 25
 διὰ τὴν δικαίωσιν⁶ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες⁷ οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ 5
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν⁸ 2
 ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ
 καυχώμεθα⁹ ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ 3
 καὶ καυχώμεθα⁹ ἐν ταῖς θλίψεσιν,¹⁰ εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις¹⁰
 ὑπομονὴν¹¹ κατεργάζεται,¹² ἡ δὲ ὑπομονὴ¹¹ δοκιμὴν,¹³ ἡ δὲ 4
 δοκιμὴ¹³ ἐλπίδα: ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,¹⁴ ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ 5
 θεοῦ ἐκκέχυται¹⁵ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
 δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν,¹⁶ κατὰ 6
 καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν¹⁷ ἀπέθανεν. Μόλις¹⁸ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις 7
 ἀποθανεῖται: ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα¹⁹ τις καὶ τολμᾷ²⁰

¹ πληροφοροῦμαι, fulfill, accomplish fully. ² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ³ δυνατός, powerful, possible. ⁴ λογίζομαι, calculate, consider. ⁵ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁶ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁷ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ⁸ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ⁹ καυχάομαι, boast, glory. ¹⁰ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ¹¹ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹² κατεργάζομαι, work out, produce. ¹³ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval. ¹⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹⁵ ἐκχέω, pour out, shed. ¹⁶ ἀσθενής, weak, infirm. ¹⁷ ἀσεβής, ungodly, impious. ¹⁸ μόλις, with difficulty, hardly. ¹⁹ τάχα, perhaps, possibly. ²⁰ τολμᾶω, dare, endure.

ἀποθανεῖν. Συνίστησιν¹ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, 8

ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν² ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. 9

Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες³ νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ,

σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.⁴ Εἰ γὰρ ἐχθροὶ⁵ ὄντες 10

κατηλλάγημεν⁶ τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ

μᾶλλον καταλλαγέντες⁶ σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον 11

δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι⁷ ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν⁸ ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ⁹ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον 12

εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας

ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν,¹⁰ ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον¹¹ – ἄχρι¹² 13

γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,¹³

μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν¹⁴ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι¹⁵ 14

Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας¹⁶ ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι¹⁷

τῆς παραβάσεως¹⁸ Ἀδὰμ, ὃς ἐστὶν τύπος¹⁹ τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' 15

οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,²⁰ οὕτως καὶ τὸ χάρισμα.²¹ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ

ἐνὸς παραπτώματι²⁰ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις

τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ²² ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ

¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ² ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ³ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ⁴ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ⁵ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ⁶ καταλλάσσω, reconcile. ⁷ καυχάομαι, boast, glory. ⁸ καταλλαγή, ἥς, ἡ, reconciliation. ⁹ ὥσπερ, just as, even as. ¹⁰ διέρχομαι, cross over, pass through. ¹¹ ἁμαρτάνω, I sinned. ¹² ἄχρι, as far as, up to (gen). ¹³ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ¹⁴ βασιλεύω, reign, rule. ¹⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁶ ἁμαρτάνω, sin. ¹⁷ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁹ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ²⁰ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²¹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²² δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift.

χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.¹ Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς 16
 ἁμαρτήσαντος,² τὸ δῶρημα:³ τὸ μὲν γὰρ κρίμα⁴ ἐξ ἐνὸς εἰς
 κατάκριμα,⁵ τὸ δὲ χάρισμα⁶ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων⁷ εἰς
 δικαίωμα.⁸ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι⁷ ὁ θάνατος 17
 ἐβασίλευσεν⁹ διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν¹⁰
 τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς¹¹ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν
 ζωῇ βασιλεύσουσιν⁹ διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα¹² οὖν ὡς δι' 18
 ἐνὸς παραπτώματος⁷ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁵
 οὕτως¹³ καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος⁸ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
 δικαίωσιν¹⁴ ζωῆς. Ὡςπερ¹⁵ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς¹⁶ τοῦ ἐνὸς 19
 ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ¹⁷ κατεστάθησαν¹⁸ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ
 τῆς ὑπακοῆς¹⁹ τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται¹⁸ οἱ πολλοί. 20
 Νόμος δὲ παρεισήλθεν,²⁰ ἵνα πλεονάσῃ²¹ τὸ παράπτωμα:⁷ οὗ²² δὲ
 ἐπλεόνασεν²¹ ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν²³ ἡ χάρις: ἵνα ὥςπερ¹⁵ 21
 ἐβασίλευσεν⁹ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις
 βασιλεύσῃ⁹ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹ περισσεύω, abound, be rich. ² ἁμαρτάνω, sin. ³ δῶρημα, τος, τό, gift, present. ⁴ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁵ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁶ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁹ βασιλεύω, reign, rule. ¹⁰ περισσεῖα, ας, ἡ, superfluity, surplus. ¹¹ δωρεά, ᾶς, ἡ, gift, free gift. ¹² ἄρα, so, then. ¹³ οὕτως, thus, so. ¹⁴ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹⁵ ὥςπερ, just as, even as. ¹⁶ παρακοή, ἧς, ἡ, disobedience. ¹⁷ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ¹⁸ καθίστημι, set, constitute. ¹⁹ ὑπακοή, ἧς, ἡ, obedience. ²⁰ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ²¹ πλεονάζω, superabound, make to abound. ²² οὗ, where, when. ²³ ὑπερπερισσεύω, abound much more, abound exceedingly.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;² 6

Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν

ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε³ ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, 3

εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν⁴ οὖν αὐτῷ 4

διὰ τοῦ βαπτίσματος⁵ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥσπερ⁶ ἡγέρθη

χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν

καινότητι⁷ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι⁸ γεγόναμεν 5

τῷ ὁμοιώματι⁹ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως¹⁰

ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς¹¹ ἡμῶν ἄνθρωπος 6

συνεσταυρώθη,¹² ἵνα καταργηθῇ¹³ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ

μηκέτι¹⁴ δουλεύειν¹⁵ ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν 7

δεδικαίωται¹⁶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, 8

πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν¹⁷ αὐτῷ: εἰδότες ὅτι χριστὸς 9

ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι¹⁸ ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι¹⁸

κυριεύει.¹⁹ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ:²⁰ ὁ δὲ 10

ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε²¹ ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν 11

εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ

ἡμῶν.

¹ ἐπιμένω, continue, remain. ² πλεονάζω, superabound, make to abound. ³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴ συνθάπτω, bury along with. ⁵ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ⁶ ὥσπερ, just as, even as. ⁷ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁸ σύμφυτος, identified with, united with. ⁹ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁰ ἀνάστασις, εως, ή, resurrection, rising again. ¹¹ παλαιός, old, ancient. ¹² συσταυρώω, crucify together with. ¹³ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁴ μηκέτι, no longer. ¹⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁶ δικαίω, justify, pronounce righteous. ¹⁷ συζάω, live with, live together with. ¹⁸ οὐκέτι, no longer, no more. ¹⁹ κυριεύω, be lord over, rule. ²⁰ ἐφάπαξ, once for all, once. ²¹ λογίζομαι, calculate, consider.

Μὴ οὖν βασιλευέτω¹ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ² ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12

ὑπακούειν³ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις⁴ αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε⁵ τὰ 13

μέλη⁶ ὑμῶν ὅπλα⁷ ἀδικίας⁸ τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε⁵

ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη⁶ ὑμῶν ὅπλα⁷

δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·⁹ οὐ γάρ 14

ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν,¹⁰ ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; 15

Μὴ γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε⁵ ἑαυτοὺς δούλους εἰς 16

ὑπακοήν,¹¹ δοῦλοί ἐστε ὃ ὑπακούετε,³ ἥτοι¹² ἁμαρτίας εἰς

θάνατον, ἢ ὑπακοῆς¹¹ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε 17

δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε³ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν

παρεδόθητε τύπον¹³ διδασκῆς·¹⁴ ἐλευθερωθέντες¹⁵ δὲ ἀπὸ τῆς 18

ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε¹⁶ τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον¹⁷ λέγω διὰ 19

τὴν ἀσθένειαν¹⁸ τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ¹⁹ γὰρ παρεστήσατε⁵ τὰ

μέλη⁶ ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ²⁰ καὶ τῇ ἀνομίᾳ²¹ εἰς τὴν

ἀνομίαν,²¹ οὕτως νῦν παραστήσατε⁵ τὰ μέλη⁶ ὑμῶν δοῦλα τῇ

δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.²² Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20

ἐλεύθεροι²³ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' 21

¹ βασιλεύω, reign, rule. ² θνητός, subject to death, mortal. ³ ὑπακούω, obey, listen. ⁴ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁵ παρίστημι, be present, stand by. ⁶ μέλος, ους, τό, member, limb. ⁷ ὅπλον, ου, τό, tool, implement. ⁸ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁹ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁰ ἁμαρτάνω, sin. ¹¹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹² ἥτοι, either, or of course. ¹³ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹⁴ διδασκῆ, ἡς, ἡ, teaching, instruction. ¹⁵ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁶ δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹⁷ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ¹⁸ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁹ ὥσπερ, just as, even as. ²⁰ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ²² ἁγιασμός, οῦ, ὁ, consecration, holiness. ²³ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation.

οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;¹ Τὸ γὰρ τέλος² ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ³ δὲ 22
 ἐλευθερωθέντες⁴ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες⁵ δὲ τῷ θεῷ,
 ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,⁶ τὸ δὲ τέλος² ζωὴν αἰώνιον. 23
 Τὰ γὰρ ὀψώνια⁷ τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα⁸ τοῦ θεοῦ
 ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,⁹ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ 7
 νόμος κυριεύει¹⁰ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ 2
 ὕπανδρος¹¹ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται¹² νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
 ἀνὴρ, κατήργηται¹³ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα¹⁴ οὖν ζώντος 3
 τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς¹⁵ χρηματίσει,¹⁶ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ: ἐὰν
 δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρᾳ¹⁷ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
 αὐτὴν μοιχαλίδα,¹⁵ γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, 4
 καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε¹⁸ τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ,
 εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
 καρποφορήσωμεν¹⁹ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ 5
 παθήματα²⁰ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο²¹ ἐν τοῖς
 μέλεσιν²² ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορήσαι¹⁹ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ³ δὲ 6
 κατηργήθημεν¹³ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,²³

¹ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ² τέλος, οὗς, τό, end, purpose. ³ νυνί, now, already. ⁴ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁵ δουλῶω, enslave, bring under subjection. ⁶ ἁγιασμός, οὖ, ὁ, consecration, holiness. ⁷ ὀψώνιον, οὖ, τό, compensation, wages. ⁸ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁰ κυριεύω, be lord over, rule. ¹¹ ὕπανδρος, under or subject to a man, married. ¹² δέω, bind, tie. ¹³ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁴ ἄρα, so, then. ¹⁵ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ¹⁶ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁸ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁹ καρποφορέω, bear fruit. ²⁰ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²¹ ἐνεργέω, work, effect. ²² μέλος, οὗς, τό, member, limb. ²³ κατέχω, hold back, hold fast.

ὥστε δουλεύειν¹ ἡμᾶς ἐν καινότητι² πνεύματος, καὶ οὐ
παλαιότητι³ γράμματος.⁴

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν 7
ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν⁵ οὐκ
ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις:⁶ ἀφορμὴν⁷ δὲ 8
λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο⁸ ἐν ἐμοὶ
πᾶσαν ἐπιθυμίαν:⁵ χωρὶς⁹ γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ 9
ἔζων χωρὶς⁹ νόμου ποτέ:¹⁰ ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία
ἀνέζησεν,¹¹ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζώην, 10
αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν⁷ λαβοῦσα διὰ τῆς 11
ἐντολῆς ἐξηπάτησέν¹² με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν 12
νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν 13
ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
φανῇ¹³ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη⁸ θάνατον –
ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν¹⁴ ἁμαρτωλὸς¹⁵ ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς
ἐντολῆς. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός¹⁶ ἐστίν: ἐγὼ δὲ 14
σαρκικός¹⁷ εἰμι, πεπραμένος¹⁸ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ 15
κατεργάζομαι,⁸ οὐ γινώσκω: οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω:¹⁹

¹ δουλεύω, serve, am a slave. ² καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ³ παλαιότης, ητος, ἡ, age, oldness. ⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁵ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁶ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁷ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ⁸ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁹ χωρὶς, separate, apart from (gen). ¹⁰ ποτέ, once, at some time. ¹¹ ἀναζάω, live again, be resurrected. ¹² ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹³ φαίνω, shine, appear. ¹⁴ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ¹⁵ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ¹⁶ πνευματικός, spiritual. ¹⁷ σαρκικός, fleshly, carnal. ¹⁸ πιπράσκω, sell. ¹⁹ πράσσω, do, perform.

ἀλλ' ὁ μισῶ,¹ τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι² 16
 τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ³ δὲ οὐκέτι⁴ ἐγὼ κατεργάζομαι⁵ αὐτό, 17
 ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁶ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ⁶ ἐν ἐμοί, 18
 τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν παράκειται⁷
 μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι⁵ τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὁ θέλω, 19
 ποιῶ ἀγαθόν: ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω.⁸ Εἰ δὲ ὁ οὐ 20
 θέλω ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι⁴ ἐγὼ κατεργάζομαι⁵ αὐτό, ἀλλ' ἡ
 οἰκοῦσα⁶ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα⁹ τὸν νόμον τῷ θέλοντι 21
 ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.⁷ Συνήδομαι¹⁰ 22
 γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω¹¹ ἄνθρωπον: βλέπω δὲ 23
 ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν¹² μου ἀντιστρατευόμενον¹³ τῷ νόμῳ
 τοῦ νοός¹⁴ μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά¹⁵ με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
 τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν¹² μου. Ταλαίπωρος¹⁶ ἐγὼ ἄνθρωπος: τίς 24
 με ῥύσεται¹⁷ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ¹⁸ 25
 τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα⁹ οὖν αὐτὸς ἐγὼ
 τῷ μὲν νοί¹⁴ δουλεύω¹⁹ νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

¹μισέω, hate, detest. ²σύμφημι, concur, agree with. ³νυνί, now, already. ⁴οὐκέτι, no longer, no more. ⁵κατεργάζομαι, work out, produce. ⁶οἰκέω, inhabit, dwell. ⁷παράκειμαι, be present, at hand. ⁸πράσσω, do, perform. ⁹ἄρα, so, then. ¹⁰συνήδομαι, delight in, rejoice together. ¹¹ἔσω, within, inside. ¹²μέλος, οὐς, τό, member, limb. ¹³ἀντιστρατεύω, make war against. ¹⁴νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁵αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹⁶ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹⁷ῥύομαι, rescue, save. ¹⁸εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹⁹δουλεύω, serve, am a slave.

Οὐδὲν ἄρα¹ νῦν κατάκριμα² τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα **8**
 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος **2**
 τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν³ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς
 ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον⁴ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ **3**
 ἡσθένει⁵ διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
 ὁμοιώματι⁶ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν⁷ τὴν
 ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: ἵνα τὸ δικαίωμα⁸ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν **4**
 ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ **5**
 γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν:⁹ οἱ δὲ κατὰ
 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα¹⁰ τῆς σαρκὸς **6**
 θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα¹⁰ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη: διότι¹¹ **7**
 τὸ φρόνημα¹⁰ τῆς σαρκὸς ἐχθρὰ¹² εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ
 οὐχ ὑποτάσσεται,¹³ οὐδὲ γὰρ δύναται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ **8**
 ἀρέσαι¹⁴ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν **9**
 πνεύματι, εἴπερ¹⁵ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ¹⁶ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα
 χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, **10**
 τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ
 δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν **11**
 οἰκεῖ¹⁶ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσῃ¹⁷ καὶ

¹ ἄρα, so, then. ² κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ³ ἠλευθέρω, set free, exempt (from liability). ⁴ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁵ ἡσθενέω, be weak, sick. ⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁷ κατακρίνω, condemn. ⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁹ φρονέω, think, judge. ¹⁰ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹¹ διότι, because, on this account. ¹² ἐχθρὰ, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹³ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁴ ἀρέσκω, please, serve. ¹⁵ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁶ οἰκέω, inhabit, dwell. ¹⁷ ζωοποιέω, make alive, make to live.

τὰ θνητὰ¹ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικεῖν² αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα³ οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται⁴ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα 12

ζῆν: εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ 13

πνεύματι τὰς πράξεις⁵ τοῦ σώματος θανατοῦτε,⁶ ζήσεσθε. Ὅσοι 14

γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ 15

ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας⁷ πάλιν εἰς φόβον,⁸ ἀλλ' ἐλάβετε

πνεῦμα υἰοθεσίας,⁹ ἐν ᾧ κρίζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ 16

πνεῦμα συμμαρτυρεῖ¹⁰ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ:

εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:¹¹ κληρονόμοι¹¹ μὲν θεοῦ, 17

συγκληρονόμοι¹² δὲ χριστοῦ: εἴπερ¹³ συμπάσχομεν,¹⁴ ἵνα καὶ

συνδοξασθῶμεν.¹⁵

Λογίζομαι¹⁶ γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια¹⁷ τὰ παθήματα¹⁸ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς 18

τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι¹⁹ εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ 19

ἀποκαραδοκία²⁰ τῆς κτίσεως²¹ τὴν ἀποκάλυψιν²² τῶν υἰῶν τοῦ

θεοῦ ἀπεκδέχεται.²³ Τῇ γὰρ ματαιότητι²⁴ ἡ κτίσις²¹ ὑπετάγη,²⁵ 20

οὐχ ἐκούσα,²⁶ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα,²⁵ ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ 21

¹ θνητός, subject to death, mortal. ² ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ³ ἄρα, so, then. ⁴ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ⁵ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁶ θανατόω, put to death, subdue. ⁷ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁸ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ⁹ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁰ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹² συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ¹³ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁴ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ¹⁵ συνδοξάζω, glorify together with. ¹⁶ λογίζομαι, calculate, consider. ¹⁷ ἄξιος, worthy, deserving. ¹⁸ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁹ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ²⁰ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ²¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ²³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ²⁴ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ²⁵ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ²⁶ ἐκών, of one's own free will, voluntarily.

αὕτῃ ἢ κτίσις¹ ἐλευθερωθήσεται² ἀπὸ τῆς δουλείας³ τῆς φθορᾶς⁴
 εἰς τὴν ἐλευθερίαν⁵ τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ 22
 ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις¹ συστενάζει⁶ καὶ συνωδίνει⁷ ἄχρι⁸ τοῦ νῦν. Οὐ 23
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν⁹ τοῦ πνεύματος ἔχοντες,
 καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,¹⁰ υἰοθεσίαν¹¹
 ἀπεκδεχόμενοι,¹² τὴν ἀπολύτρωσιν¹³ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ 24
 ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ
 βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;¹⁴ Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν,¹⁴ δι' 25
 ὑπομονῆς¹⁵ ἀπεκδεχόμεθα.¹²

Ὡσαύτως¹⁶ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται¹⁷ ταῖς ἀσθενείαις¹⁸ 26
 ἡμῶν: τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθό¹⁹ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ'
 αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει²⁰ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς²¹
 ἀλαλήτοις:²² ὁ δὲ ἐρευνῶν²³ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα²⁴ τοῦ 27
 πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει²⁵ ὑπὲρ ἀγίων. Οἶδαμεν δὲ 28
 ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ²⁶ εἰς ἀγαθόν, τοῖς
 κατὰ πρόθεσιν²⁷ κλητοῖς²⁸ οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω,²⁹ καὶ 29
 προώρισεν³⁰ συμμόρφους³¹ τῆς εἰκόνης³² τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ

¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁴ φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ⁵ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ⁶ συστενάζω, lament, groan together. ⁷ συνωδίνω, suffer agony together. ⁸ ἄχρι, as far as, up to (gen). ⁹ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹⁰ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ¹¹ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹² ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹³ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁴ ἐλπίζω, hope, hope for. ¹⁵ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹⁶ ὡσαύτως, likewise. ¹⁷ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ¹⁸ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁹ καθό, in so far as, as. ²⁰ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ²¹ στεναγμός, οὐ, ὁ, groan, groaning. ²² ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ²³ ἐρευνῶ, search diligently. ²⁴ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ²⁵ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ²⁶ συνεργέω, work together. ²⁷ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ²⁸ κλητός, called, summoned. ²⁹ προγινώσκω, know beforehand. ³⁰ προορίζω, predetermine, foreordain. ³¹ σύμμορφος, similar in form, similar. ³² εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness.

εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον¹ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ προώρισεν,² 30
 τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν·
 οὓς δὲ ἐδικαίωσεν,³ τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 31

Ὅς γέ⁴ τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,⁵ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων
 παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν
 χαρίζεται;⁶ Τίς ἐγκαλέσει⁷ κατὰ ἐκλεκτῶν⁸ θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων·³ 33

τίς ὁ κατακρίνων;⁹ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, 34

ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει¹⁰ ὑπὲρ ἡμῶν. 35

Τίς ἡμᾶς χωρίσει¹¹ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις,¹² ἢ
 στενοχωρία,¹³ ἢ διωγμός,¹⁴ ἢ λιμός,¹⁵ ἢ γυμνότης,¹⁶ ἢ κίνδυνος,¹⁷ ἢ
 μάχαιρα;¹⁸ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἕνεκέν¹⁹ σου θανατούμεθα²⁰ 36

ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν²¹ ὡς πρόβατα²² σφαγῆς.²³ Ἀλλ' ἐν 37

τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν²⁴ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38

Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε

ἄρχαι οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα²⁵ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα 39

οὔτε βάθος²⁷ οὔτε τις κτίσις²⁸ ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι¹¹

¹ πρωτότοκος, first-born. ² προορίζω, predetermine, foreordain. ³ δικαιοῦν, justify, pronounce righteous. ⁴ γέ, indeed, at least. ⁵ φείδομαι, spare, abstain. ⁶ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁷ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ⁸ ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁹ κατακρίνω, condemn. ¹⁰ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹¹ χωρίζω, separate, depart. ¹² θλίψις, εὐσ, ἢ, tribulation, persecution. ¹³ στενοχωρία, εὐσ, ἢ, difficulty, distress. ¹⁴ διωγμός, εὐσ, ὁ, persecution. ¹⁵ λιμός, εὐσ, ὁ, hunger, famine. ¹⁶ γυμνότης, ητος, ἢ, nakedness, exposure. ¹⁷ κίνδυνος, εὐσ, ὁ, danger, peril. ¹⁸ μάχαιρα, ης, ἢ, sword. ¹⁹ Ἕνεκεν, for the sake of, on account of. ²⁰ θανατόω, put to death, subdue. ²¹ λογίζομαι, calculate, consider. ²² πρόβατον, εὐσ, τό, sheep. ²³ σφαγή, ἡς, ἢ, slaughter, sacrifice. ²⁴ ὑπερνικάω, prevail completely. ²⁵ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ²⁶ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ²⁷ βάθος, εὐσ, τό, depth, deep. ²⁸ κτίσις, εὐσ, ἢ, creation, creature.

ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,¹ συμμαρτυροῦσής² μοι τῆς **9**

συνειδήσεώς³ μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη⁴ μοι ἐστὶν μεγάλη, **2**

καὶ ἀδιάλειπτος⁵ ὁδύνη⁶ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν⁷ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ **3**

ἀνάθεμα⁸ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν

συγγενῶν⁹ μου κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται,¹⁰ ὧν ἡ **4**

υἱοθεσία¹¹ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι¹² καὶ ἡ νομοθεσία¹³ καὶ ἡ

λατρεία¹⁴ καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ **5**

κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς¹⁵ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀμήν. Οὐχ οἷον¹⁶ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν¹⁷ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ **6**

πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα¹⁸ **7**

Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.

Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: **8**

ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται¹⁹ εἰς σπέρμα.¹⁸ **9**

Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον

ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ²⁰ υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ **10**

Ῥεβέκκα²¹ ἐξ ἑνὸς κοίτην²² ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – **11**

μήπω²³ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων²⁴ τι ἀγαθὸν ἢ κακόν,

¹ ψεύδομαι, lie. ² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ³ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ⁴ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁵ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ⁶ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ⁷ εὐχομαι, pray, wish. ⁸ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁹ συγγενής, kindred, relative. ¹⁰ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹¹ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹² διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ¹³ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹⁴ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁵ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹⁶ οἷος, such as, of what kind. ¹⁷ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹⁸ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁹ λογίζομαι, calculate, consider. ²⁰ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ²¹ Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ²² κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ²³ μήπω, not yet. ²⁴ πράσσω, do, perform.

ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν¹ πρόθεσις² τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ'
 ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει³ τῷ 12
 ἐλάσσονι.⁴ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ 13
 Ἡσαὺ ἐμίσησα.⁵

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία⁶ παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ 14
 Μωϋσῇ λέγει, Ἐλεήσω⁷ ὃν ἂν ἐλεῶ,⁷ καὶ οἰκτειρήσω⁸ ὃν ἂν
 οἰκτείρω.⁸ Ἄρα⁹ οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,¹⁰ ἀλλὰ 16
 τοῦ ἐλεοῦντος⁷ θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ¹¹ ὅτι Εἰς αὐτὸ 17
 τοῦτο ἐξήγειρά¹² σε, ὅπως ἐνδείξωμαι¹³ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου,
 καὶ ὅπως διαγγελῇ¹⁴ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα⁹ οὖν ὃν 18
 θέλει ἐλεεῖ:⁷ ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.¹⁵

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹⁶ Τῷ γὰρ βουλήματι¹⁷ αὐτοῦ τίς 19
 ἀνθέστηκεν;¹⁸ Μενοῦνγε,¹⁹ ὦ²⁰ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ 20
 ἀνταποκρινόμενος²¹ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα²² τῷ πλάσαντι,²³
 Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς²⁴ τοῦ 21
 πηλοῦ,²⁵ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος²⁶ ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν²⁷
 σκεῦος,²⁸ ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;²⁹ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι¹³ τὴν 22

¹ ἐκλογή, ἤς, ἡ, (divine) selection, choice. ² πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ³ δουλεύω, serve, am a slave. ⁴ ἐλάσσων, lesser, less. ⁵ μισέω, hate, detest. ⁶ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁷ ἐλεέω, have mercy, pity. ⁸ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ⁹ ἄρα, so, then. ¹⁰ τρέχω, run, exercise myself. ¹¹ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹² ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁴ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ¹⁵ σκληρύνω, harden. ¹⁶ μέμφομαι, find fault with, blame. ¹⁷ βούλημα, τος, τό, purpose, will. ¹⁸ ἀντίστημι, resist, oppose. ¹⁹ μενούργε, on the contrary, indeed. ²⁰ ὦ, Oh! omega. ²¹ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ²² πλάσμα, τος, τό, image, figure. ²³ πλάσσω, form, mold. ²⁴ κεραμεύς, έως, ὁ, potter. ²⁵ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ²⁶ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²⁷ τιμή, ἤς, ἡ, honor, price. ²⁸ σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ²⁹ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace.

ὀργήν,¹ καὶ γνωρίσαι² τὸ δυνατὸν³ αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ
 μακροθυμίᾳ⁴ σκεύη⁵ ὀργῆς¹ κατηρτισμένα⁶ εἰς ἀπώλειαν·⁷ καὶ ἵνα 23
 γνωρίσῃ² τὸν πλοῦτον⁸ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη⁵ ἐλέους,⁹ ἃ
 προητοίμασεν¹⁰ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ 24
 Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω 25
 τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην
 ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ¹¹ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός 26
 μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας¹² δὲ 27
 κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς¹³ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς
 ἡ ἄμμος¹⁴ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα¹⁵ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
 συντελῶν¹⁶ καὶ συντέμνων¹⁷ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον
 συντετμημένον¹⁷ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς 29
 προεῖρηκεν¹⁸ Ἡσαΐας,¹² Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ¹⁹ ἐγκατέλιπεν²⁰
 ἡμῖν σπέρμα,²¹ ὡς Σόδομα²² ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα²³ ἂν
 ὁμοιώθημεν.²⁴

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα²⁵ δικαιοσύνην, 30
 κατέλαβεν²⁶ δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως: 31

¹ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ² γνωρίζω, make known, declare. ³ δυνατός, powerful, possible. ⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁵ σκεῦος, οὐς, τό, vessel, goods (plural). ⁶ καταρτίζω, mend, fit. ⁷ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ⁸ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁹ ἐλεος, οὐς, ὁ, pity, mercy. ¹⁰ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ¹¹ οὗ, where, when. ¹² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹³ ἀριθμός, οὗ, ὁ, number, total. ¹⁴ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ¹⁵ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ¹⁶ συντελέω, complete, accomplish. ¹⁷ συντέμνω, cut short, shorten. ¹⁸ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁹ σαβαώθ, hosts, armies. ²⁰ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ²¹ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ²² Σόδομα, ων, τό, Sodom. ²³ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ²⁴ ὁμοίω, make like, liken. ²⁵ διώκω, pursue, persecute. ²⁶ καταλαμβάνω, overtake, apprehend.

Ἰσραὴλ δέ, διώκων¹ νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης
οὐκ ἔφθασεν.² Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων 32
νόμου: προσέκοψαν³ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,⁴ καθὼς 33
γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος⁴ καὶ
πέτραν⁵ σκανδάλου:⁶ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ
καταισχυνθήσεται.⁷

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία⁸ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις⁹ ἡ πρὸς τὸν 10
θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν.¹⁰ Μαρτυρῶ γὰρ 2
αὐτοῖς ὅτι ζῆλον¹¹ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.¹² 3
Ἄγνοοῦντες¹³ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν
δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ
ὑπετάγησαν.¹⁴ Τέλος¹⁵ γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ 4
τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ 5
νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ 6
πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου,
Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν
καταγαγεῖν¹⁶ — ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;¹⁷ — τοῦτ' 7
ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.¹⁸ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς¹⁹ σου 8

¹ διώκω, pursue, persecute. ² φθάνω, come before another, anticipate. ³ προσκόπτω, strike against, stumble. ⁴ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁵ πέτρα, ας, ἡ, rock. ⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁷ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁸ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁹ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ¹⁰ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ¹¹ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁴ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁵ τέλος, ους, τό, end, purpose. ¹⁶ κατὰγω, bring down, lead down. ¹⁷ ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ¹⁸ ἀνάγω, lead up, restore. ¹⁹ ἐγγύς, near.

τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ'
 ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης¹ 9
 ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ
 σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ 10
 πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται¹ εἰς
 σωτηρίαν.² Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ 11
 καταισχυνθήσεται.³ Οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή⁴ Ἰουδαίου τε καὶ 12
 Ἑλλήνος:⁵ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν⁶ εἰς πάντας
 τοὺς ἐπικαλουμένους⁷ αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται⁷ τὸ 13
 ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται⁷ εἰς ὃν οὐκ 14
 ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οἳ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ
 ἀκούσουσιν χωρὶς⁸ κηρύσσοντος; Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ 15
 ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι⁹ οἱ πόδες τῶν
 εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν¹⁰ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας¹¹ γὰρ λέγει, 16
 Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ¹² ἡμῶν; Ἄρα¹³ ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,¹² 17
 ἢ δὲ ἀκοῇ¹² διὰ ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; 18
 Μενούγγε:¹⁴ Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος¹⁵ αὐτῶν, καὶ

¹ ὁμολογέω, confess, profess. ² σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ³ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁴ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ⁵ Ἑλλήν, ἡνός, ὁ, Greek, Hellene. ⁶ πλουτέω, be rich, become rich. ⁷ ἐπικαλέω, call upon, invoke. ⁸ χωρίς, separate, apart from (gen). ⁹ ὡραῖος, beautiful, fair. ¹⁰ ὑπακούω, obey, listen. ¹¹ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹² ἀκοή, ἡς, ἡ, hearing, report. ¹³ ἄρα, so, then. ¹⁴ μενούγγε, on the contrary, indeed. ¹⁵ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice.

εἰς τὰ πέρατα¹ τῆς οἰκουμένης² τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, 19
 μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ
 παραζηλώσω³ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ ἔθνη ἀσυνέτω⁴ παροργιῶ⁵
 ὑμᾶς. Ἡσαΐας⁶ δὲ ἀποτολμᾷ⁷ καὶ λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ 20
 ζητοῦσιν, ἐμφανῆς⁸ ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ 21
 τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα⁹ τὰς χεῖράς μου
 πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα¹⁰ καὶ ἀντιλέγοντα.¹¹

Λέγω οὖν, μὴ ἀπόωσατο¹² ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ 11
 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης¹³ εἰμί, ἐκ σπέρματος¹⁴ Ἀβραάμ, φυλῆς¹⁵
 Βενιαμίν.¹⁶ Οὐκ ἀπόωσατο¹² ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹⁷ 2
 Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ¹⁸ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυχάνει¹⁹ τῷ
 θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου 3
 ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά²⁰ σου κατέσκαψαν·²¹ καὶ γὰρ
 ὑπελείφθην²² μόνος,²³ καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. Ἀλλὰ τί 4
 λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;²⁴ Κατέλιπον²⁵ ἑμαυτῷ²⁶
 ἑπτακισχιλίους²⁷ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν²⁸ γόνυ²⁹ τῇ Βάαλ.³⁰
 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα³¹ κατ' ἐκλογὴν³² χάριτος 5

¹ πέρασ, ατος, τό, limit, end. ² οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ³ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁵ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ⁶ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁷ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ⁸ ἐμφανῆς, visible, manifest. ⁹ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ¹⁰ ἀπειθέω, disobey. ¹¹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹² ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ¹³ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁴ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁵ φυλή, ἡς, ἡ, tribe, race. ¹⁶ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹⁷ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁸ Ἠλίᾳ, ου, ὁ, Elijah. ¹⁹ ἐντυχάνω, entreat, intercede. ²⁰ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ²¹ κατασκάπτω, tear down, demolish. ²² ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ²³ μόνος, only, alone. ²⁴ χρηματισμός, οὔ, ὁ, divine response, oracle. ²⁵ καταλείπω, leave, leave behind. ²⁶ ἑμαυτοῦ, of myself. ²⁷ ἑπτακισχίλιοι, seven thousand, 7000. ²⁸ κάμπτω, bend, bow. ²⁹ γόνυ, ατος, τό, knee. ³⁰ Βάαλ, ὁ, Baal. ³¹ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ³² ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice.

γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι¹ ἐξ ἔργων: ἐπεὶ² ἡ χάρις οὐκέτι¹ 6
 γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι¹ ἐστὶν χάρις: ἐπεὶ² τὸ ἔργον
 οὐκέτι¹ ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ³ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ 7
 ἐπέτυχεν,⁴ ἡ δὲ ἐκλογή⁵ ἐπέτυχεν,⁴ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν:⁶ 8
 καθὼς γέγραπται, Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,⁷
 ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα⁸ τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
 σήμερον⁹ ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα¹⁰ αὐτῶν 9
 εἰς παγίδα¹¹ καὶ εἰς θήραν,¹² καὶ εἰς σκάνδαλον,¹³ καὶ εἰς
 ἀνταπόδομα¹⁴ αὐτοῖς: σκοτισθήτωσαν¹⁵ οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ 10
 μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον¹⁶ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.¹⁷ 11
 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν¹⁸ ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ
 αὐτῶν παραπτώματι¹⁹ ἡ σωτηρία²⁰ τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ
 παραζηλώσαι²¹ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα¹⁹ αὐτῶν πλοῦτος²² 12
 κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα²³ αὐτῶν πλοῦτος²² ἐθνῶν, πόσῳ²⁴ μᾶλλον
 τὸ πλήρωμα²⁵ αὐτῶν;

¹ οὐκέτι, no longer, no more. ² ἐπεὶ, when, since. ³ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁴ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ⁵ ἐκλογή, ἤς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ πωρώω, harden, render callous. ⁷ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ⁸ οὖς, οὐς, τό, ear. ⁹ σήμερον, today, now. ¹⁰ τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹¹ παγίς, ἰδος, ἡ, trap, snare. ¹² θήρα, ας, ἡ, net, trap. ¹³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁴ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ¹⁵ σκοτίζω, darken. ¹⁶ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ¹⁷ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ¹⁸ πταίω, cause to stumble, stumble. ¹⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²⁰ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²¹ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ²² πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²³ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ²⁴ πόσος, how many? how great? ²⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment.

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν 13
 ἀπόστολος, τὴν διακονίαν¹ μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω² 14
 μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή³ 15
 αὐτῶν καταλλαγή⁴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις,⁵ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ
 νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή⁶ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα:⁷ καὶ εἰ ἡ ῥίζα⁸ ἀγία, 16
 καὶ οἱ κλάδοι.⁹ Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων⁹ ἐξεκλάσθησαν,¹⁰ σὺ δὲ 17
 ἀγριέλαιος¹¹ ὢν ἐνεκεντρίσθης¹² ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς¹³ τῆς
 ῥίζης⁸ καὶ τῆς πίότητος¹⁴ τῆς ἐλαίας¹⁵ ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ¹⁶ 18
 τῶν κλάδων: εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,¹⁶ οὐ σὺ τὴν ῥίζαν⁸ βαστάζεις,¹⁷
 ἀλλ' ἡ ῥίζα⁸ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν¹⁰ κλάδοι,⁹ ἵνα ἐγὼ 19
 ἐγκεντρισθῶ.¹² Καλῶς:¹⁸ τῇ ἀπιστίᾳ¹⁹ ἐξεκλάσθησαν,¹⁰ σὺ δὲ τῇ 20
 πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρονεῖ,²⁰ ἀλλὰ φοβοῦ: εἰ γὰρ ὁ θεὸς 21
 τῶν κατὰ φύσιν²¹ κλάδων⁹ οὐκ ἐφείσατο,²² μήπως²³ οὐδέ σου
 φείσεται.²² Ἴδε οὖν χρηστότητα²⁴ καὶ ἀποτομίαν²⁵ θεοῦ: ἐπὶ μὲν 22
 τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν:²⁵ ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,²⁴ ἔαν
 ἐπιμείνης²⁶ τῇ χρηστότητι:²⁴ ἐπεὶ²⁷ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.²⁸ Καὶ 23
 ἐκεῖνοι δέ, ἔαν μὴ ἐπιμείνωσιν²⁶ τῇ ἀπιστίᾳ,¹⁹ ἐγκεντρισθήσονται:
 δυνατὸς²⁹ γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν ἐγκεντρίσαι¹² αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ 24

¹ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ² παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ³ ἀποβολή, ἡς, ἡ, rejection, loss. ⁴ καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ⁵ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ⁶ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁷ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ⁸ ῥίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ⁹ κλάδος, ου, ό, branch (of a tree), branch. ¹⁰ ἐκκλάω, break off. ¹¹ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹² ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹³ συγκοινωνός, ου, ό, partaker, participant. ¹⁴ πίότης, ητος, ἡ, fatness. ¹⁵ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁶ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ¹⁷ βαστάζω, bear, carry. ¹⁸ καλῶς, rightly, well. ¹⁹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ²⁰ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ²¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²² φείδομαι, spare, abstain. ²³ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²⁴ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²⁵ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ²⁶ ἐπιμένω, continue, remain. ²⁷ ἐπεὶ, when, since. ²⁸ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ²⁹ δυνατός, powerful, possible.

ἐκ τῆς κατὰ φύσιν¹ ἐξεκόπη² ἀγριελαιίου,³ καὶ παρὰ φύσιν¹
 ἐνεκεντρίσθη⁴ εἰς καλλιέλαιον,⁵ πόσῳ⁶ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ
 φύσιν,¹ ἐγκεντρίσθονται⁴ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;⁷

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁸ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον⁹ τοῦτο, ἵνα μὴ 25
 ᾗτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,¹⁰ ὅτι πώρως¹¹ ἀπὸ μέρους¹² τῷ
 Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι¹³ οὗ τὸ πλήρωμα¹⁴ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ 26
 οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, Ὡς¹⁵ ἐκ Σιών
 ὁ ῥυόμενος,¹⁶ καὶ ἀποστρέψει¹⁷ ἀσεβείας¹⁸ ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ αὕτη 27
 αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,¹⁹ ὅταν ἀφέλωμαι²⁰ τὰς ἀμαρτίας
 αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ²¹ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν 28
 ἐκλογὴν,²² ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα²³ γὰρ τὰ 29
 χαρίσματα²⁴ καὶ ἡ κλῆσις²⁵ τοῦ θεοῦ. Ὡςπερ²⁶ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ 30
 ἠπειθήσατε²⁸ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε²⁹ τῇ τούτων ἀπειθείᾳ:³⁰ 31
 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,²⁸ τῷ ὑμετέρῳ³¹ ἐλέει³² ἵνα καὶ
 αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν:²⁹ συνέκλεισεν³³ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς 32
 ἀπειθειαν,³⁰ ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.²⁹

¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ² ἐκκόπτω, cut out, cut off. ³ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ⁴ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ⁵ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ⁶ πόσος, how many? how great? ⁷ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ⁸ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁹ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁰ φρόνιμος, prudent, wise. ¹¹ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ¹² μέρος, ους, τό, part, portion. ¹³ ἄχρι, as far as, up to (gen). ¹⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁵ ἦκω, have come, am present. ¹⁶ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁷ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹⁸ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹⁹ διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ²⁰ ἀφαιρέω, take away, smite off. ²¹ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ²² ἐκλογή, ἧς, ἡ, (divine) selection, choice. ²³ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ²⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²⁵ κλῆσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ²⁶ ὥςπερ, just as, even as. ²⁷ ποτέ, once, at some time. ²⁸ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²⁹ ἐλέω, have mercy, pity. ³⁰ ἀπειθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ³¹ ὑμέτερος, your. ³² ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ³³ συγκλείω, shut, enclose.

Ἦ¹ βάθος² πλούτου³ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως⁴ θεοῦ. Ὡς 33
 ἀνεξερεύνητα⁵ τὰ κρίματα⁶ αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι⁷ αἱ ὁδοὶ
 αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν⁸ κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος⁹ αὐτοῦ 34
 ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν¹⁰ αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται¹¹ αὐτῷ; 35
 Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα
 εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹² τοῦ θεοῦ, 12
 παραστήσαι¹³ τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν¹⁴ ζῶσαν, ἁγίαν,
 εὐάρεστον¹⁵ τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν¹⁶ λατρείαν¹⁷ ὑμῶν, καὶ μὴ 2
 συσχηματίζεσθαι¹⁸ τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι¹⁹ τῇ
 ἀνακαινώσει²⁰ τοῦ νοῦς⁸ ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν²¹ ὑμᾶς τί τὸ
 θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον¹⁵ καὶ τέλειον.²²

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, 3
 μὴ ὑπερφρονεῖν²³ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,²⁴ ἀλλὰ φρονεῖν²⁴ εἰς τὸ
 σωφρονεῖν,²⁵ ἐκάστω ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν²⁶ μέτρον²⁷ πίστεως. 4
 Καθάπερ²⁸ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη²⁹ πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη²⁹

¹ ὦ, Oh! omega. ² βάθος, οὐς, τό, depth, deep. ³ πλούτος, οὐ, ὁ, wealth, riches. ⁴ γνώσις, εὖ, ἡ, wisdom, knowledge. ⁵ ἀνεξερεύνητος, that cannot be searched into. ⁶ κρίμα, οὐς, τό, judgment, verdict. ⁷ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ⁸ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁹ σύμβουλος, οὐ, ὁ, adviser, counsellor. ¹⁰ προδίδωμι, give in advance, give first. ¹¹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹² οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ¹³ παρίστημι, be present, stand by. ¹⁴ θυσία, αὐ, ἡ, sacrifice. ¹⁵ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁶ λογικός, thoughtful, reasonable. ¹⁷ λατρεία, αὐ, ἡ, service, divine worship. ¹⁸ συσχηματίζω, conform to. ¹⁹ μεταμορφόω, change the form, transform. ²⁰ ἀνακαινώσις, εὖ, ἡ, renewal, renewing. ²¹ δοκιμάζω, prove, approve. ²² τέλειος, complete, perfect. ²³ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ²⁴ φρονέω, think, judge. ²⁵ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ²⁶ μερίζω, divide, part. ²⁷ μέτρον, οὐ, τό, measure, measuring rod. ²⁸ καθάπερ, even as, just as. ²⁹ μέλος, οὐς, τό, member, limb.

πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πράξιν·¹ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν 5
ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη.² Ἔχοντες δὲ χαρίσματα³ 6
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,⁴ εἴτε προφητείαν,⁵
κατὰ τὴν ἀναλογίαν⁶ τῆς πίστεως· εἴτε διακονίαν,⁷ ἐν τῇ διακονίᾳ· 7
εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ 8
παρακλήσει·⁹ ὁ μεταδιδούς,¹⁰ ἐν ἀπλότῃτι·¹¹ ὁ προϊστάμενος,¹² ἐν
σπουδῇ·¹³ ὁ ἐλεῶν,¹⁴ ἐν ἰλαρότῃτι.¹⁵ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.¹⁶ 9
Ἀποστυγούντες¹⁷ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι¹⁸ τῷ ἀγαθῷ. Τῇ 10
φιλαδελφίᾳ¹⁹ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·²⁰ τῇ τιμῇ²¹ ἀλλήλους
προηγούμενοι·²² τῇ σπουδῇ¹³ μὴ ὀκνηροί·²³ τῷ πνεύματι ζέοντες·²⁴ 11
τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·²⁵ τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει²⁶ 12
ὑπομένοντες·²⁷ τῇ προσευχῇ²⁸ προσκαρτεροῦντες·²⁹ ταῖς χρείαις³⁰ 13
τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες·³¹ τὴν φιλοξενίαν³² διώκοντες.³³ 14
Εὐλογεῖτε³⁴ τοὺς διώκοντας³³ ὑμᾶς· εὐλογεῖτε,³⁴ καὶ μὴ
καταρᾶσθε.³⁵ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν³⁶ μετὰ 15
κλαιόντων.³⁶ Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες.³⁷ Μὴ τὰ ὑψηλὰ³⁸ 16
φρονοῦντες,³⁷ ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς³⁹ συναπαγόμενοι.⁴⁰ Μὴ

¹ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ² μέλος, ους, τό, member, limb. ³ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁴ διάφορος, various, different. ⁵ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ⁶ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ⁷ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ⁸ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁹ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ¹⁰ μεταδιδῶμι, give a share of, share. ¹¹ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ¹² προϊστημι, rule. ¹³ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹⁴ ἐλεῶ, have mercy, pity. ¹⁵ ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ¹⁶ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹⁷ ἀποστύγω, hate strongly, abhor. ¹⁸ κολλάω, glue, cleave. ¹⁹ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ²⁰ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ²¹ τιμή, ἡς, ἡ, honor, price. ²² προηγέομαι, go before, consider better. ²³ ὀκνηρός, lazy, idle. ²⁴ ζέω, be fervent, be hot. ²⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ²⁶ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ²⁷ ὑπομένω, tarry, endure. ²⁸ προσευχή, ἡς, ἡ, prayer, place for prayer. ²⁹ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ³⁰ χρεία, ας, ἡ, need, necessity. ³¹ κοινωνέω, have a share of, share. ³² φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ³³ διώκω, pursue, persecute. ³⁴ εὐλογέω, bless. ³⁵ καταράομαι, curse. ³⁶ κλαίω, weep, weep for. ³⁷ φρονέω, think, judge. ³⁸ ὑψηλός, high, lofty. ³⁹ ταπεινός, humble, downcast. ⁴⁰ συναπάγω, lead away with, condescend to.

γίνεσθε φρόνιμοι¹ παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ² κακοῦ 17
 ἀποδιδόντες.³ Προνοούμενοι⁴ καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. 18
 Εἰ δυνατόν,⁵ τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.⁶ 19
 Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικоῦντες,⁷ ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ:⁸
 γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,⁹ ἐγὼ ἀνταποδώσω,¹⁰ λέγει
 κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ¹¹ ὁ ἐχθρὸς¹² σου, ψώμιζε¹³ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,¹⁴ 20
 πότιζε¹⁵ αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας¹⁶ πυρὸς σωρεύσεις¹⁷
 ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ¹⁸ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹⁸ 21
 ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹⁹ ὑποτασσέσθω:²⁰ οὐ γάρ ἐστιν 13
 ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὔσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 τεταγμέναι²¹ εἰσίν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος²² τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ 2
 θεοῦ διαταγῇ²³ ἀνθέστηκεν:²⁴ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες²⁴ ἑαυτοῖς κρίμα²⁵
 λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες²⁶ οὐκ εἰσὶν φόβος²⁷ τῶν ἀγαθῶν 3
 ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν;
 Τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον²⁸ ἐξ αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός 4
 ἐστὶν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ

¹ φρόνιμος, prudent, wise. ² ἀντί, instead of, in place of. ³ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁴ προνοέω, provide for, have regard for. ⁵ δυνατός, powerful, possible. ⁶ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ⁷ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ⁸ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ⁹ ἐκδίκησις, εὖς, ἡ, vengeance, vindication. ¹⁰ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹¹ πεινάω, hunger, am hungry. ¹² ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹³ ψώμιζω, feed with morsels, feed. ¹⁴ διψάω, thirst, thirst for. ¹⁵ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹⁶ ἄνθραξ, ἄκος, ὁ, charcoal, coals. ¹⁷ σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹⁸ νικάω, overcome, conquer. ¹⁹ ὑπερέχω, rise above, surpass. ²⁰ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ²¹ τάσσω, arrange, appoint. ²² ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ²³ διαταγή, ἥς, ἡ, ordinance, direction. ²⁴ ἀνθίστημι, resist, oppose. ²⁵ κρίμα, ὅς, τό, judgment, verdict. ²⁶ ἄρχων, ὄντος, ὁ, ruler, prince. ²⁷ φόβος, οὐ, ὁ, fear, terror. ²⁸ ἔπαινος, οὐ, ὁ, praise, commendation. ²⁹ διάκονος, οὐ, ὁ, minister, deacon.

εἰκῇ¹ τὴν μάχαιραν² φορεῖ·³ θεοῦ γὰρ διάκονός⁴ ἐστίν, ἔκδικος⁵ εἰς
 ὀργὴν⁶ τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.⁷ Διὸ ἀνάγκη⁸ ὑποτάσσεσθαι,⁹ οὐ⁵
 μόνον διὰ τὴν ὀργήν,⁶ ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.¹⁰ Διὰ τοῦτο⁶
 γὰρ καὶ φόρους¹¹ τελεῖτε·¹² λειτουργοὶ¹³ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ
 τοῦτο προσκαρτεροῦντες.¹⁴ Ἀπόδοτε¹⁵ οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς·¹⁶⁷
 τῷ τὸν φόρον¹¹ τὸν φόρον·¹¹ τῷ τὸ τέλος¹⁷ τὸ τέλος·¹⁷ τῷ τὸν
 φόβον¹⁸ τὸν φόβον·¹⁸ τῷ τὴν τιμὴν¹⁹ τὴν τιμὴν.¹⁹

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε,²⁰ εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ⁸
 ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,²¹⁹
 οὐ φονεύσεις,²² οὐ κλέψεις,²³ οὐκ ἐπιθυμήσεις,²⁴ καὶ εἴ τις ἑτέρα
 ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,²⁵ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις
 τὸν πλησίον²⁶ σου ὡς σεαυτόν.²⁷ Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον²⁶ κακὸν¹⁰
 οὐκ ἐργάζεται·²⁸ πλήρωμα²⁹ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου³⁰¹¹
 ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον³¹ ἡμῶν ἡ σωτηρία³² ἢ ὅτε
 ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νῦξ προέκοψεν,³³ ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν·³⁴¹²

¹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ² μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ³ φορέω, wear, bear. ⁴ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ⁵ ἔκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ⁶ ὀργή, ης, ἡ, wrath, anger. ⁷ πράσσω, do, perform. ⁸ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ⁹ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁰ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ¹¹ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ¹² τελέω, finish, fulfill. ¹³ λειτουργός, οῦ, ὁ, minister, servant. ¹⁴ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁵ ἀποδίδωμι, give back, pay. ¹⁶ ὀφειλή, ης, ἡ, debt, duty. ¹⁷ τέλος, ους, τό, end, purpose. ¹⁸ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ¹⁹ τιμή, ης, ἡ, honor, price. ²⁰ ὀφείλω, owe, ought. ²¹ μοιχεύω, commit adultery. ²² φονεύω, kill, murder. ²³ κλέπτω, steal. ²⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ²⁵ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ²⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ²⁷ σεαυτοῦ, yourself, of you. ²⁸ ἐργάζομαι, work, word. ²⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ³⁰ ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ³¹ ἐγγύτερον, nearer. ³² σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ³³ προκόπτω, proceed, advance. ³⁴ ἐγγίζω, come near, approach.

ἀποθώμεθα¹ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους,² καὶ ἐνδυσώμεθα³ τὰ ὄπλα
 τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως⁵ περιπατήσωμεν, μὴ¹³
 κώμοις⁶ καὶ μέθαις,⁷ μὴ κοίταις⁸ καὶ ἀσελγείαις,⁹ μὴ ἔριδι¹⁰ καὶ
 ζήλῳ.¹¹ Ἀλλ' ἐνδύσασθε³ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς¹⁴
 σαρκὸς πρόνοιαν¹² μὴ ποιῆσθε, εἰς ἐπιθυμίας.¹³

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα¹⁴ τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,¹⁵ μὴ εἰς¹⁴
 διακρίσεις¹⁶ διαλογισμῶν.¹⁷ Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ²
 ἀσθενῶν¹⁴ λάχανα¹⁸ ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ³
 ἐξουθενείτω,¹⁹ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς
 γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.¹⁵ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον²⁰ οἰκέτην⁴
 ; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει²² ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ: δυνατὸς²³ γὰρ
 ἐστὶν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν,⁵
 ὁ δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῖ²⁴
 πληροφορεῖσθω.²⁵ Ὁ φρονῶν²⁶ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ: καὶ ὁ⁶
 μὴ φρονῶν²⁶ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ
 ἐσθίει, εὐχαριστεῖ²⁷ γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει,
 καὶ εὐχαριστεῖ²⁷ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς⁷

¹ ἀποτίθῃμι, put off, lay aside. ² σκότος, ους, τό, darkness. ³ ἐνδύω, put on, clothe. ⁴ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ⁵ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ⁶ κώμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ⁷ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ⁸ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁹ ἀσελγεία, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ¹⁰ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹¹ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹² πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ¹³ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ¹⁴ ἀσθενέω, be weak, sick. ¹⁵ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹⁶ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ¹⁷ διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ¹⁸ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ¹⁹ ἐξουθενέω, despise, ignore. ²⁰ ἀλλότριος, strange, foreign. ²¹ οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ²² στήκω, stand, stand fast. ²³ δυνατός, powerful, possible. ²⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²⁵ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ²⁶ φρονέω, think, judge. ²⁷ εὐχαριστέω, give thanks, thank.

ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε 8
 ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν
 τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ 9
 ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων
 κυριεύσῃ.¹ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί 10
 ἐξουθενεῖς² τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα³ τῷ
 βήματι⁴ τοῦ χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι 11
 ἐμοὶ κάμψει⁵ πᾶν γόνυ,⁶ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται⁷ τῷ
 θεῷ. Ἄρα⁸ οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. 12

Μηκέτι⁹ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ 13
 μὴ τιθέναι πρόσκομμα¹⁰ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.¹¹ Οἶδα καὶ 14
 πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹² δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ
 λογιζομένῳ¹³ τι κοινὸν¹² εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν.¹² Εἰ δὲ διὰ βρώμα¹⁴ 15
 ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται,¹⁵ οὐκέτι¹⁶ κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ
 τῷ βρώματι¹⁴ σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. 16
 Μὴ βλασφημείσθω¹⁷ οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ 17
 βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις¹⁸ καὶ πόσις,¹⁹ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ
 εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων²⁰ 18

¹ κυριεύω, be lord over, rule. ² ἐξουθενέω, despise, ignore. ³ παρίστημι, be present, stand by. ⁴ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁵ κάμπτω, bend, bow. ⁶ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁷ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁸ ἄρα, so, then. ⁹ μηκέτι, no longer. ¹⁰ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹¹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹² κοινός, common, unclean. ¹³ λογίζομαι, calculate, consider. ¹⁴ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹⁵ λυπέω, grieve, pain. ¹⁶ οὐκέτι, no longer, no more. ¹⁷ βλασφημέω, revile, blaspheme. ¹⁸ βρώσις, εως, ή, eating, food. ¹⁹ πόσις, εως, ή, drinking, drink. ²⁰ δουλεύω, serve, am a slave.

τῷ χριστῷ εὐάρεστος¹ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος² τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα³ 19
οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν,⁴ καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς⁵ τῆς εἰς
ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν⁶ βρώματος⁷ κατάλυε⁸ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. 20
Πάντα μὲν καθαρὰ,⁹ ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ
προσκόμματος¹⁰ ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,¹¹ μηδὲ πιεῖν 21
οἶνον,¹² μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει¹³ ἢ σκανδαλίζεται¹⁴
ἢ ἀσθενεῖ.¹⁵ Σὺ πίστιν ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν¹⁶ ἔχε ἐνώπιον τοῦ 22
θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.¹⁷ Ὁ δὲ 23
διακρινόμενος,¹⁸ ἐὰν φάγη, κατακέκριται,¹⁹ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως·
πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι²⁰ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ 24
κήρυγμα²¹ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν²² μυστηρίου²³
χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,²⁴ φανερωθέντος²⁵ δὲ νῦν, διὰ τε 25
γραφῶν προφητικῶν,²⁶ κατ' ἐπιταγὴν²⁷ τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς
ὑπακοὴν²⁸ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,²⁹ μόνῳ 26
σοφῷ³⁰ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ² δόκιμος, tested, approved. ³ ἄρα, so, then. ⁴ διώκω, pursue, persecute. ⁵ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ⁶ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ⁷ βρῶμα, τος, τό, food, food of any kind. ⁸ καταλύω, destroy, lodge. ⁹ καθαρός, clean, pure. ¹⁰ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹¹ κρέας, τό, meat, flesh. ¹² οἶνος, ου, ὁ, wine. ¹³ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹⁴ σκανδαλίζω, cause to stumble. ¹⁵ ἀσθενέω, be weak, sick. ¹⁶ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹⁷ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁸ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁹ κατακρίνω, condemn. ²⁰ στηρίζω, establish, fix firmly. ²¹ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ²² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ²³ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ²⁴ σιγάω, be silent, become silent. ²⁵ φανερώω, reveal, manifest. ²⁶ προφητικός, prophetic. ²⁷ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ²⁸ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ²⁹ γνωρίζω, make known, declare. ³⁰ σοφός, wise.

Ὁφείλομεν¹ δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ² τὰ ἀσθενήματα³ τῶν ἀδυνάτων⁴ **15**
 βαστάζειν,⁵ καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.⁶ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ **2**
 πλησίον⁷ ἀρεσκέτω⁶ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.⁸ Καὶ γὰρ ὁ **3**
 χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρρεσεν,⁶ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ
 ὀνειδισμοὶ⁹ τῶν ὀνειδιζόντων¹⁰ σε ἐπέπεσον¹¹ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ **4**
 προεγράφη,¹² εἰς τὴν ἡμετέραν¹³ διδασκαλίαν¹⁴ προεγράφη,¹² ἵνα
 διὰ τῆς ὑπομονῆς¹⁵ καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως¹⁶ τῶν γραφῶν τὴν
 ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς¹⁵ καὶ τῆς παρακλήσεως¹⁶ **5**
 δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν¹⁷ ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: **6**
 ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹⁸ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε¹⁹ **7**
 ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο¹⁹ ὑμᾶς, εἰς δόξαν
 θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον²⁰ γεγενῆσθαι περιτομῆς **8**
 ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι²² τὰς ἐπαγγελίας τῶν
 πατέρων: τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους²³ δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς **9**
 γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι²⁴ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ
 ὀνόματί σου ψαλῶ.²⁵ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,²⁶ ἔθνη, μετὰ **10**
 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε²⁷ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, **11**

¹ ὀφείλω, owe, ought. ² δυνατός, powerful, possible. ³ ἀσθένημα, τος, τό, weakness, infirmity. ⁴ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁵ βαστάζω, bear, carry. ⁶ ἀρέσκω, please, serve. ⁷ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁸ οἰκοδομή, ἤς, ἡ, building, edification. ⁹ ὀνειδισμός, οὖ, ὁ, reproach, reviling. ¹⁰ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹¹ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ¹² προγράφω, write before, write previously. ¹³ ἡμέτερος, our, our own. ¹⁴ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁵ ὑπομονή, ἤς, ἡ, endurance, perseverance. ¹⁶ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ¹⁷ φρονέω, think, judge. ¹⁸ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ¹⁹ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ²⁰ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ²¹ περιτομή, ἤς, ἡ, circumcision. ²² βεβαιῶω, confirm, secure. ²³ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²⁴ ἐξομολογέω, confess, profess. ²⁵ ψάλλω, sing, sing praise. ²⁶ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ²⁷ αἰνέω, praise.

καὶ ἐπαινέσατε¹ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας² λέγει, 12

Ἔσται ἡ ῥίζα³ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν⁴ ἐθνῶν: ἐπ'

αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.⁵ Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς 13

πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦν, εἰς τὸ περισσεύειν⁶

ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14

μεστοί⁷ ἐστε ἀγαθωσύνης,⁸ πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,⁹

δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.¹⁰ Τολμηρότερον¹¹ δὲ ἔγραψα 15

ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους,¹² ὥς ἐπαναμιμνήσκων¹³ ὑμᾶς, διὰ τὴν

χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργόν¹⁴ 16

Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα¹⁵ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ

θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορά¹⁶ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹⁷

ἡγιασμένη¹⁸ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν¹⁹ ἐν χριστῷ 17

Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω²⁰ λαλεῖν τι ὧν οὐ 18

κατειργάσατο²¹ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν²² ἐθνῶν, λόγῳ καὶ

ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,²³ ἐν δυνάμει πνεύματος 19

θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ²⁴ μέχρι²⁵ τοῦ

Ἰλλυρικοῦ²⁶ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ 20

¹ ἐπαινέω, praise, commend. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ ῥίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ⁴ ἄρχω, rule, reign. ⁵ ἐλπίζω, hope, hope for. ⁶ περισσεύω, abound, be rich. ⁷ μεστός, full. ⁸ ἀγαθωσύνη, ἡς, ἡ, goodness. ⁹ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ¹⁰ νουθετέω, admonish, exhort. ¹¹ τολμηρότερον, more boldly. ¹² μέρος, ους, τό, part, portion. ¹³ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ¹⁴ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ¹⁵ ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ¹⁶ προσφορά, ᾶς, ἡ, offering, sacrifice. ¹⁷ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹⁸ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ¹⁹ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ²⁰ τολμάω, dare, endure. ²¹ κατειργάζομαι, work out, produce. ²² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ²³ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ²⁴ κύκλος, ου, ὁ, circle. ²⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ²⁶ Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum.

φιλοτιμούμενον¹ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη² χριστός,
 ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον³ θεμέλιον⁴ οἰκοδομῶ⁵· ἀλλὰ, καθὼς 21
 γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλῃ⁶ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἱ οὐκ
 ἀκηκόασιν συνήσουσιν.⁷

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην⁸ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ⁹ δὲ 22
 μηκέτι¹⁰ τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν¹¹ τούτοις, ἐπιποθίαν¹² δὲ
 ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτών,¹³ ὥς ἐάν 24
 πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,¹⁴ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω¹⁵ γὰρ
 διαπορευόμενος¹⁶ θεάσασθαι¹⁷ ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν
 προπεμφθῆναι¹⁸ ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους¹⁹ ἐμπλησθῶ.²⁰
 Νυνὶ⁹ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν²¹ τοῖς ἀγίοις. 25
 Εὐδόκησαν²² γὰρ Μακεδονία²³ καὶ Ἀχαΐα²⁴ κοινωνίαν²⁵ τινὰ
 ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς²⁶ τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 27
 Εὐδόκησαν²² γάρ, καὶ ὀφειλέται²⁷ αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς
 πνευματικοῖς²⁸ αὐτῶν ἐκοινωνήσαν²⁹ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν³⁰ καὶ ἐν
 τοῖς σαρκικοῖς³¹ λειτουργῆσαι³² αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,³³ 28
 καὶ σφραγισάμενος³⁴ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι'

¹ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ² ὠνομάζω, name, give a name to. ³ ἀλλότριος, strange, foreign. ⁴ θεμέλιος, οὐ, ὁ, foundation. ⁵ οἰκοδομέω, I build, I construct. ⁶ ἀναγγέλλω, announce, report. ⁷ συνιῆμι, understand, consider. ⁸ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁹ νυνί, now, already. ¹⁰ μηκέτι, no longer. ¹¹ κλίμα, τος, τό, region, territory. ¹² ἐπιποθία, ας, ή, longing, desire. ¹³ ἔτος, ους, τό, year. ¹⁴ Σπανία, ας, ή, Spain. ¹⁵ ἐλπίζω, hope, hope for. ¹⁶ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ¹⁷ θεάομαι, look at, behold. ¹⁸ προπέμπω, send before, send forth. ¹⁹ μέρος, ους, τό, part, portion. ²⁰ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ²¹ διακονέω, serve, minister. ²² εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²³ Μακεδονία, ας, ή, Macedonia. ²⁴ Ἀχαΐα, ας, ή, Achaia. ²⁵ κοινωνία, ας, ή, fellowship, contribution. ²⁶ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ²⁷ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²⁸ πνευματικός, spiritual. ²⁹ κοινωνέω, have a share of, share. ³⁰ ὀφείλω, owe, ought. ³¹ σαρκικός, fleshly, carnal. ³² λειτουργέω, minister, serve. ³³ ἐπιτελέω, complete, perform. ³⁴ σφραγίζω, seal, set a seal upon.

ὕμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.¹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν 29
 πληρώματι² εὐλογίας³ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 30
 καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι⁴ μοι ἐν ταῖς
 προσευχαῖς⁵ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ⁶ ἀπὸ τῶν 31
 ἀπειθούντων⁷ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ,⁸ καὶ ἵνα ἡ διακονία⁹ μου ἢ εἰς
 Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος¹⁰ γένηται τοῖς ἀγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ 32
 ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι¹¹
 ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 33

Συνίστημι¹² δὲ ὑμῖν Φοίβην¹³ τὴν ἀδελφὴν¹⁴ ἡμῶν, οὓσαν διάκονον 16
 τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς:¹⁶ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε¹⁷ ἐν 2
 κυρίῳ ἀξίως¹⁸ τῶν ἀγίων, καὶ παραστήτε¹⁹ αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
 χρήζῃ²⁰ πράγματι:²¹ καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις²² πολλῶν ἐγενήθη,
 καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

¹ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ² πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ³ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁴ συναγωνίζομαι, strive together. ⁵ προσευχή, ἡς, ἡ, prayer, place for prayer. ⁶ ῥύομαι, rescue, save. ⁷ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁸ Ἰουδαία, ας, ἡ, Judea. ⁹ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ¹⁰ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹¹ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ¹² συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹³ Φοίβη, ης, ἡ, Phoebe. ¹⁴ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ¹⁵ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ¹⁶ Κεγχρεαί, ὠν, ἡ, Cenchreae. ¹⁷ προσδέχομαι, receive, wait for. ¹⁸ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ¹⁹ παρίστημι, be present, stand by. ²⁰ χρήζω, need, have need of. ²¹ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ²² προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹ καὶ Ἀκύλαν² τοὺς συνεργούς³ μου ἐν χριστῷ 3
 Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον⁴ 4
 ὑπέθηκαν,⁵ οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ,⁶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
 ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν: καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 5
 Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον⁷ τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή⁸
 τῆς Ἀχαΐας⁹ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ 6
 ἐκοπίασεν¹⁰ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον¹¹ καὶ Ἰουνίαν¹² 7
 τοὺς συγγενεῖς¹³ μου καὶ συναιχμαλώτους¹⁴ μου, οἵτινές εἰσιν
 ἐπίσημοι¹⁵ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ¹⁶ ἐμοῦ γεγονόσιν ἐν
 χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν¹⁷ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 8
 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν¹⁸ τὸν συνεργὸν³ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ
 Στάχυν¹⁹ τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν²⁰ τὸν 10
 δόκιμον²¹ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.²² 11
 Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα²³ τὸν συγγενῆ¹³ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ
 τῶν Ναρκίσσου,²⁴ τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν 12
 καὶ Τρυφῶσαν²⁶ τὰς κοπιώσας¹⁰ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα²⁷
 τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁰ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε 13
 Ροῦφον²⁸ τὸν ἐκλεκτὸν²⁹ ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ

¹ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ² Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ³ συνεργός, οὐ, ὁ, fellow worker. ⁴ τράχηλος, οὐ, ὁ, neck. ⁵ ὑποτίθημι, lay down, make known. ⁶ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ⁷ Ἐπαίνετος, οὐ, ὁ, Epānetus. ⁸ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁹ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ¹⁰ κοπιᾶω, toil, labor. ¹¹ Ἀνδρόνικος, οὐ, ὁ, Andronicus. ¹² Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ¹³ συγγενής, kindred, relative. ¹⁴ συναχμαλώτος, οὐ, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁵ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ¹⁶ πρὸ, before (gen), before. ¹⁷ Ἀμπλίας, οὐ, ὁ, Ampliatius. ¹⁸ Οὐρβανός, οὐ, ὁ, Urbanus. ¹⁹ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ²⁰ Ἀπελλῆς, οὐ, ὁ, Apelles. ²¹ δόκιμος, tested, approved. ²² Ἀριστόβουλος, οὐ, ὁ, Aristobulus. ²³ Ἡρωδίων, ωνος, ὁ, Herodion. ²⁴ Νάρκισσος, οὐ, ὁ, Narcissus. ²⁵ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ²⁶ Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ²⁷ Περσίς, ἰδος, ἡ, Persis. ²⁸ Ροῦφος, οὐ, ὁ, Rufus. ²⁹ ἐκλεκτός, chosen, elect.

ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,¹ Φλέγοντα,² Ἑρμᾶν,³ Πατρόβαν,⁴ 14
 Ἑρμῆν,⁵ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον⁶ 15
 καὶ Ἰουλίαν,⁷ Νηρέα⁸ καὶ τὴν ἀδελφὴν⁹ αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,¹⁰
 καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν 16
 φιλήματι¹¹ ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹² τοὺς τὰς διχοστασίας¹³ καὶ 17
 τὰ σκάνδαλα,¹⁴ παρὰ τὴν διδαχὴν¹⁵ ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,¹⁶ ποιούντας:
 καὶ ἐκκλίνετε¹⁷ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν 18
 Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν,¹⁸ ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ:¹⁹ καὶ διὰ
 τῆς χρηστολογίας²⁰ καὶ εὐλογίας²¹ ἐξαπατῶσιν²² τὰς καρδίας τῶν
 ἀκάκων.²³ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή²⁴ εἰς πάντας ἀφίκετο.²⁵ Χαίρω 19
 οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν: θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς²⁶ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
 ἀκεραίους²⁷ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει²⁸ 20
 τὸν Σατανᾶν²⁹ ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.³⁰

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

¹ Ἀσύγκριτος, ου, ὁ, Asyncritus. ² Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ³ Ἑρμᾶς, ᾱ, ὁ, Hermas. ⁴ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ⁵ Ἑρμῆς, οῦ, ὁ, Hermes. ⁶ Φιλόλογος, ου, ὁ, Philologus. ⁷ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ⁸ Νηρεὺς, έως, ὁ, Nereus. ⁹ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ¹⁰ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ὁ, Olympas. ¹¹ φίλημα, τος, τό, kiss. ¹² σκοπέω, look at, contemplate. ¹³ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁴ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁵ διδαχή, ἡς, ἡ, teaching, instruction. ¹⁶ μανθάνω, learn, ascertain. ¹⁷ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁸ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁹ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ²⁰ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ²¹ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ²² ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ²³ ἄκακος, guileless, innocent. ²⁴ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ²⁵ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ²⁶ σοφός, wise. ²⁷ ἀκεραίος, unmixed, pure. ²⁸ συντρίβω, break in pieces, crush. ²⁹ Σατανᾶς, ᾱ, ὁ, Satan, adversary. ³⁰ τάχος, ους, τό, speed, quickness.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος¹ ὁ συνεργός² μου, καὶ Λούκιος³ καὶ 21

Ἰάσων⁴ καὶ Σωσίπατρος⁵ οἱ συγγενεῖς⁶ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ 22

Τέρτιος,⁷ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν,⁸ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς 23

Γάϊος⁹ ὁ ξένος¹⁰ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς

Ἑραστός¹¹ ὁ οἰκονόμος¹² τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος¹³ ὁ ἀδελφός. 24

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἀμήν.

¹ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ² συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ³ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ⁴ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ⁵ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ⁶ συγγενής, kindred, relative. ⁷ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ⁸ ἐπιστολή, ῆς, ἡ, letter, dispatch. ⁹ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ¹⁰ ξένος, stranger. ¹¹ Ἑραστός, ου, ὁ, Erastus. ¹² οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ¹³ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.